

”Det multidisciplinära samarbetet har halkat efter teknisk utveckling”

Professor Lennart Blomqvist, forskningsgruppledare i diagnostisk radiologi vid Karolinska Institutet, är i sig ett levande exempel på den utveckling svensk radiologi har genomgått. Han håller en Gösta Forssell-professur (se artikel om historik), arbetar med precisionsmedicin (nutid) och använder allt oftare AI som bilddiagnostiskt hjälpmedel (framtid).

Tekniken utvecklas rekordsnabbt men forskningen och utvecklingen av det multidisciplinära samarbetet är tyvärr inte ikapp. Implementeringen av nya tekniker skulle kunna gå snabbare, konstaterar han och efterlyser mer helikopterseende och mindre tunnelseende bland de som har möjlighet att påverka framtiden.

Lennart Blomqvist, har gått den ”långa vägen” som det heter. Han började sin medicinska karriär som underläkare efter läkarlegitimation 1987, blev radiolog 1992 och fick sin första professur 2008.

– Det har varit en lång resa som nu har varat över 35 år. Orsaken till att jag en gång valde att bli röntgenläkare var att det är en så positiv och stimulerande verksamhet. Patienterna VILL bli undersökta och de känner sig omhändertagna när de blir ordentligt undersökta. Det är fantastiskt att ha fått vara en del av en verksamhet som förändras så snabbt.

Det starka engagemanget för yrket och patienternas väl och ve finns kvar, men nu var det längesedan Lennart Blomqvist arbetade dagligen direkt med patienter. Han skrev sin avhandling om MRT (magnetresonanstomografi) av ändtarmstumörer och har därefter specialiserat sig inom cancerrelaterad bilddiagnostik, särskilt inom bäckenregionen.

PLATTFORM FÖR SAMARBETE

Hans nuvarande forskning handlar bland annat om att utveckla en ny interaktiv web-baserad plattform för samar-

” För att kunna förstå vad som händer och inte fastna i tunnelseendet krävs en kombination av multiprofessionell samverkan och mod, men det gäller också att vara lyhörd och ödmjuk inför sin egen betydelse, oavsett yrkesroll och position.

bete mellan radiologer – i utbildning, forskning och som kliniskt hjälpmedel. Han är också forskningsansvarig för den nya bilddiagnostiska modaliteten PET/MR på Karolinska Universitetssjukhuset.

Utöver medverkan i olika vårdprogram leder han även nationella utbildningsinsatser i grovtarmsdiagnostik och inom ramen för PCM (Personalized Cancer Medicine) leder han gruppen för den avbildande diagnostikdelen.

– Det finns en diskrepans mellan den snabba tekniska utvecklingen, den ökade komplexiteten och den ekonomi-

Professor Lennart Blomqvist, som bland annat leder en forskningsgrupp i diagnostisk radiologi vid Karolinska Institutet, efterlyser mer multidisciplinär samverkan. "Om man involverar radiologer och nuklearmedicinpersonal i vårdprocessen ökar kunskapen inom alla discipliner."

Foto: Pär Olsson

” Personligen tycker jag att multidisciplinära diskussioner om patientfall är mycket stimulerande. Denna typ av teamsamverkan måste fortsätta att utvecklas eftersom detta inte bara har betydelse för enskilda patienter utan även är grunden för mycket utbildning och klinisk forskning.

styrda sjukvårdens förutsättningar. För att kunna förstå vad som händer och inte fastna i tunnelseendet krävs en kombination av multiprofessionell samverkan och mod, men det gäller också att vara lyhörd och ödmjuk inför sin egen betydelse, oavsett yrkesroll och position.

RADIOLOGI HAR EN NYCKELROLL

– Om man involverar radiologi och nuklearmedicinpersonal i vårdprocessen, genom till exempel multidisciplinära

konferenser och vårdprogramarbete, ökar kunskapen inom alla discipliner. Då blir det lättare att förstå orsakerna till långa väntetider för vissa undersökningar, säger han och fortsätter:

– Radiologi är en servicespecialitet för både klinik och forskning men har en nyckelroll i klinisk forskning och cancerpatientens vårdkedja. Personligen tycker jag att multidisciplinära diskussioner om patientfall är mycket stimulerande. Denna typ av teamsamverkan måste fortsätta att utvecklas eftersom detta inte bara har betydelse för enskilda patienter utan även är grunden för mycket utbildning och klinisk forskning.

BEHOVS SATSNING PÅ FORSKNING

I vården idag råder det inte bara brist på strålonkologer utan även på radiologer och patologer. För att kunna möta de framtida behoven och hänga med i den nya tekniken behövs en större satsning på forskning, betonar han.

– Vi befinner oss nu i en övergångsfas när det gäller implementering av AI inom bilddiagnostik både inom radiologi och patologi. AI är ett mycket viktigt nytt verktyg som kommer att användas allt mer inom bland annat precisionsmedicin, men de riktigt stora framstegen har inte nått klinisk tillämpning ännu, säger Lennart Blomqvist, som också är ordförande för svensk Förening för Gastrointestinal och abdominell radiologi, och tycker det är bra att det ökade intresset för radiologi har lett till att det har bildats flera nya delföreningar för att stimulera till särskilda kompetenser inom olika radiologiområden.

Två föreningar verksamma på området

Sedan september i år finns det två olika föreningar för verksamma inom och intresserade av strålbehandling i Sverige.

Aldst är BHFS, Branschhistorisk Förening för Strålbehandling, där Hans Dahlin är ordförande. Föreningen har trots pandemin varit aktiv under året med bland annat ett uppskattat föredrag kring tumördiagnostikens utveckling från 80-talet och framåt. BHFS, som har omkring 50 medlemmar, har även etablerat ett stort arkiv över historiska, vetenskapliga och företagsrelaterade dokument. Man har också en sändlista på över 250 potentiella intressenter i Sverige. Intresset är stort både från såväl äldre som idag verksamma kliniker och företagsrepresentanter, och föreningen förväntar sig en ökning av medlemsantalet under kommande verksamhetsår.

I september 2021 bildades en ny strålonkologisk förening via ett digitalt möte som ersatte det strålningsmöte som var planerat på de inställda Onkologidagarna i Uppsala. Huvudpunkten på mötet, där 80 personer deltog, var att bilda en multiprofessionell förening för att driva utvecklingen inom svensk strålbehandling.

En interimsstyrelse är tillsatt med uppdraget att leda uppbyggnaden av föreningen det första året. Ordförande är Silke Engelholm, verksamhetschef för den samlade onkologiska vården vid universitetssjukhuset i Lund.

Bakgrunden till starten av den nya föreningen är den uttalade kliniska och vetenskapliga kompetensbristen inom svensk strålbehandling.

Föreningen ska samverka med en rad olika aktörer inom cancer vården, patientföreträdare, industri och forskningsfinansiärer och driva frågor om forskning, utbildning, kompetensförsörjning och resurstilldelning.

Målet är att svensk strålbehandling ska uppnå kvalitet och kunskapsbildning i nivå med ledande länder i Europa.

Nationella vårddkompetensrådet:

Resursslöseri som vi behöver få bukt med

Många som arbetar med strålbehandling anser att ämnet ges för litet utrymme på läkarprogrammet vilket gör det svårt att få unga läkare och blivande forskare att tidigt intressera sig för strål-onkologi.

Så här kommenterar professor Ann-Marie Wennberg Larkö, ordförande för Nationella vårddkompetensrådet och sjukhusdirektör på Sahlgrenska Universitetssjukhuset, situationen:

– Nationella vårddkompetensrådet publicerade i våras statistikbaserade flödesbeskrivningar för yrkesgruppen läkare där vi kunde konstatera att tiden för att bli specialisläkare har ökat. Det är ett resursslöseri som vi behöver få bukt med eftersom det råder brist på specialisläkare inom flertalet inriktningar, däribland strål-onkologer.

TEXTER TEMA STRÅLBEHANDLING NUTID OCH FRAMTID:
EVELYN PESIKAN
FRILANSJOURNALIST OCH MEDICINSK SKRIBENT

